

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/20/2023
Identifikačné číslo spisu: 2118011035
Dátum vydania rozhodnutia: 03.05.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:2118011035.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča, na neverejnom zasadnutí konanom 3. mája 2023 v Bratislave v trestnej veci obvineného R. E. pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona o dovolaní obvineného R. E. proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/149/2018, zo 17. januára 2018 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného R. E. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 1T/31/2018, zo 4. septembra 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/149/2018, zo 17. januára 2018 bol obvinený R. E. uznaný za vinného zo spáchania zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že

„dňa 22.10.2017 v čase asi 21:00 hod. v meste W. pri poliklinike v S. S., na asfaltovom chodníku rýchlym krokom pristúpil k poškodenej Ing. L. L., ktorá sa k nemu tvárou otočila, túto pravou rukou chytil za ruku a súčasne v ľavej ruke držal mobilný telefón, na ktorom jej ukazoval porno video a pokojným hlasom jej hovoril „pod', užijeme", na to ju otočil k sebe a chytil ju za krk jednou rukou a druhou rukou za ruku, na čo poškodená začala kričať o pomoc, držiac ju stále za krk jej pokojným hlasom povedal „to ti nepomôže", takto ju odtiahol z osvetleného asfaltového chodníka ku kríkom, kde jej opit' ukazoval v mobilnom telefóne porno video a povedal jej „pod', tu si to užijeme", následne poškodená prestala kričať, nakoľko jej dal ruku na ústa a snažil sa sťahovať z nej veci, odopnúť jej nohavice a dával jej pri tom ruku pod nohavice a keď mu nešla rozopnúť jej mikina, tak jej začal dávať ruku na prsia zvrchu mikiny a druhou rukou ju aj obchytával na bruchu, na čo sa mu poškodená snažila vytrhnúť, ale on si ju potom dal k sebe a chytil ju za krk, vtedy poškodená začala opäť kričať, na čo jej povedal opätovne pokojným hlasom „to ti nepomôže", potom sa ju snažil dať k zemi s použitím sily, chytil ju aj za ústa a krk, aby išla dolu, poškodená sa mu však aktívne bránila, mykala sa, a nepodarilo sa mu ju dostať na zem, poškodená si následne čupla na zem, jednou nohou sa opierala zeme, začala opäť kričať, na čo jej dal na tvár mokré listy s hlinou, následne poškodená prestala kričať a

nakoniec využila tú skutočnosť, že ju na moment pustil s tým, že sa oprela o ruky, nohou ho koplá do rozkroku, rýchlo sa otočila a z miesta utiekla na zastávku B. U., odkiaľ mobilným telefónom vec oznámila rodičom, pričom uvedeným konaním poškodenej Ing. L. L. spôsobil rôzne škrabance a modriny na celom tele, pre ktoré však nevyhľadala lekárske ošetrenie".

Za to bol menovanému uložený:

„I. Podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 37 písm. m) Trestného zákona, § 47 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 25 (dvadsaťpäť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona sa obžalovaný na výkon trestu odňatia slobody zaraďuje do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia. Podľa § 73 ods. 2 písm. a) Trestného zákona sa obžalovanému ukladá aj ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou. Podľa § 76 ods. 2 Trestného zákona a § 78 ods. 1 Trestného zákona sa obžalovanému ukladá aj ochranný dohľad na 3 (tri) roky. Podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa obžalovanému ukladá trest prepadnutia vecí, a to mobilného telefónu zn. Samsung, čiernobielej farby, model: GT-S5830, IMEI: XXXXXX/XX/XXXXXX/X, vrátane pamäťovej karty zn. Samsung micro SD 2 GB a SIM karty O2 na číslo XXXX XXX XXX.

II. Podľa § 319 Trestného poriadku sa odvolanie obžalovaného R. E., nar. XX. G. XXXX, zamieta".

Proti rozsudku krajského súdu podal obvinený dovolanie s poukazom na dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. h) písm. i) Trestného poriadku.

Obvinený podané dovolanie odôvodnil v podstate nasledovne:

„Dovolanie podávam z dôvodov uvedených v ustanoveniach § 371 ods. 1 písm. c), g), h), i) Trestného poriadku. Už samotné trestné konanie bolo vedené v rozpore so zákonom, v priebehu konania dochádzalo k zmenám posúdenie charakteru trestného činu. Tomu zodpovedá aj nesprávne právne posúdenie zisteného skutku zo strany obžaloby a Krajského súdu v Trnave na základu spôsobu, akým bol tento skutok ustálený - nejednoznačná a nepresvedčivá výpoveď poškodenej. Mám za to, že odvolací súd svojím rozhodnutím o zmene právnej kvalifikácie skutku zo zločinu znásilnenia v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 k § 199 ods. 1 Trestného zákona na zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona porušil a znemožnil moje právo na účinnú obhajobu. A to porušením ustanovení Trestného poriadku § 322 ods. 3 - rozhodnutím rozsudkom vo veci sám, bez ďalšieho dokazovania pred súdom. Nepresvedčivo zistený skutkový stav na základe hypotetického sledu udalostí spôsobuje jeho nesprávne právne posúdenie a nejednotnú právnu kvalifikáciu. Čo tvorí hranicu pre jednoznačnosť posúdenia právnej kvalifikácie medzi znásilnením v štádiu pokusu a sexuálnym násillím? Pri zveličení, je to stav, stupeň „vzlečenia" páchatel'a, obete? Prípadne, je to spôsob a aktivita obrany obete, či vôbec samotná obrana obete, ktorá zabráni samotnému znásilneniu už v štádiu pred vzlečením? Ak tam hranica nie je, alebo ju nevieme určiť, ako vieme rozlíšiť pokus o znásilnenie v počiatočnom štádiu, ak napriek aktívnemu odporu obete prišlo ku konaniu páchatel'a, ktoré vykazuje znaky sexuálneho násillia, ale úmysel páchatel'a bol obeť znásilniť, no k tomu nedošlo práve pre obranu obete. Kto stanoví v danom memente túto hranicu? Obeť vo svojej „spontánnej výpovedi" či orgány činné v trestnom konaní, ktoré nemajú žiadne iné dôkazy. Potom všetci páchatelia dopúšťajúci sa trestného činu znásilnenia, prípadne v štádiu pokusu sa dopúšťajú i trestného činu sexuálneho násillia. Ak je skutok nepresvedčivo a nehodnoverne preukázaný a sú akékoľvek pochybnosti pre správne posúdenie právnej kvalifikácie, je potrebné, aby boli tieto pochybnosti vyvrátené.

1. Dôvod uvedený v 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku - zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu:

Za zásadné porušenie môjho práva považujem skutočnosť, že od samého počiatku vyšetrovania t. j. po vznesení obvinenia (25.10.2017) som nemal obhajcu a nemal som možnosť s týmto prebrať moju obhajobu. Môj výsluch za prítomnosti prokurátora ako aj výsluch poškodenej (25.10 a 26.10.2017) po vznesení môjho obvinenia boli vykonané bez prítomnosti obhajcu. Taktiež do väzby som bol vzatý bez toho, že by som mal možnosť hovoriť o mojej obhajobe s obhajcom. Tento mi bol ustanovený až 28.10.2017. V rámci prípravného konania v postavení svedka bola vypočutá poškodená, len v prítomnosti vyšetrovateľov. Aj po vnesení obvinenia bola poškodená vypočutá, avšak bez prítomnosti obhajcu a na žiadosť poškodenej v mojej neprítomnosti. Potom ako som opustil miestnosť, poškodená detailne vypovedala. Som presvedčený, keďže na takomto úkone som nemal obhajcu a moja účasť bola vylúčená, že OČTK vytvorili spolu s poškodenou spoločný scenár, ktorý bol podkladom pre obžalobu.

Práve táto skutočnosť sa zásadným spôsobom prejavila na mojom postavení obvineného v trestnom konaní. Mám za to, že toto bol rozhodujúci moment a tejto nezákonnej výpovede sa držala poškodená aj v konaní pred súdom.

2. Dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom:

Mám za to, že rozhodnutie súdu je nepochybne založené na dôkazoch, ktoré sú nezákonné s poukazom na predchádzajúci dôvod. Taktiež poukazujem na nezákonnosť rekognície, ktorej výsledok si súd osvojil v rozhodovaní o vine, pretože pred opoznaním som bol jediný v miestnosti vyšetrovateľa a čakal na príchod poškodenej. Rekognícia nebola vykonaná zákonným spôsobom.

3. Dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku - rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku:

Mám za to, že súd nesprávne právne vec posúdil a vychádzal z nesprávnych skutkových zistení. Prvostupňový súd vychádzal z výpovede poškodenej, ktorá uviedla, že konaním obvineného dospela k presvedčeniu, že ju chcem znásilniť a na základe vyhodnotenia všetkých dôkazov ma odsúdil za zločin znásilnenia v štádiu pokusu. Napriek tomu že neboli vykonané iné dôkazy pred odvolacím súdom, tento súd zmenil právnu kvalifikáciu stíhaného skutku. Mám za to, že toto je námietka právneho charakteru, ktorá zakladá uvedený dovolací dôvod.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti navrhujem, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil rozsudkom porušenie zákona podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i) Trestného poriadku a zrušil rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 1T/31/2018, zo 17. januára 2019, ktorým som bol uznaný vinným zo spáchania skutku uvedeného vo výrokovej časti rozsudku a za ktorý mi bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom strázenia, ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou, ochranný dohľad v trvaní 3 roky a trest prepadnutia veci. Navrhujem, aby dovolací súd prikázal Krajskému súdu v Trnave, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol".

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor, ktorý v podstate uviedol: „Prvostupňový súd dostatočne zistil skutkový stav za plného rešpektovania práv odsúdeného. Druhostupňový súd taktiež rešpektujúci práva odsúdeného sa vo svojom rozhodnutí dostatočne a v potrebnom rozsahu vysporiadal s námietkami odsúdeného, pričom s rozhodnutím odvolacieho súdu sa v plnej miere stotožňujem. Krajský súd v Trnave bez akýchkoľvek pochybností rozhodol zákonným spôsobom a na základe riadne zisteného skutkového stavu veci (na základe zákonne zabezpečených a vykonaných dôkazoch). Konanie odsúdeného R. E. vzhľadom na zistený a ustálený skutkový stav veci jednoznačne vykazovalo v súhrne všetky zákonné znaky skutkovej podstaty zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, čo napokon na základe odvolania podaného prokurátorom, konštatoval aj Krajský súd v Trnave. Vo vzťahu ku skutočnostiam uvádzaným odsúdeným, ktorými mal byť naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uvádzam, že ustálená judikatúra vníma právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako vytvorenie podmienok pre úplne uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný a účinný trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, typické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. V súvislosti s uvedeným poukazujem na to, že odsúdený R. E. mal v predmetnej trestnej veci ustanoveného obhajcu, a to od momentu vzniku dôvodu povinnej obhajoby v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o ďalšie námietky odsúdeného obsiahnuté v podanom dovolaní, týkajúce sa toho, že

rozhodnutie súdu má byť založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, poukazujúc na okolnosti za akých bola vypočítaná poškodená, resp. na nezákonný spôsob vykonania rekognície uvádzam, súd si pri rozhodovaní o vine odsúdeného neosvojil výsledok rekognície vykonanej v prípravnom konaní. Naopak, počas prípravného konania bola s poškodenou vykonávaná rekognícia na základe fotografií, v rámci ktorej ako páchatel'a skutku označila osobu odlišnú od odsúdeného. Poškodená označila odsúdeného ako páchatel'a skutku na hlavnom pojednávaní, a rovnako tak aj v prípravnom konaní v rámci vykonanej konfrontácie. V zmysle § 125 ods. 1 Trestného poriadku ak výpoveď obvineného v závažných okolnostiach nesúhlasí s výpoveďou spoluobvineného alebo svedka a rozpor nemožno vyjasniť inak, môže byť obvinený postavený tejto osobe tvárou v tvár. Z uvedeného je zrejmé, že poškodená opoznala odsúdeného v rámci vykonanej konfrontácie, pričom z obsahu vyššie citovaného ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva potreba realizácie tohto dôkazného prostriedku za prítomnosti figurantov, ako to naznačuje odsúdený, čím má byť daná nezákonnosť spôsobu vykonania tohto dôkazného prostriedku a z nej prameniacci dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku. Odvolací súd vo svojom odôvodnení po zhodnotení všetkých vykonaných dôkazov okresným súdom ako aj všetkých okolností skutku mal za to, že na ich základe bolo možné jednoznačne učiniť záver o vine odsúdeného a tieto dôkazy považoval za dostačujúce, bez potreby doplnenia dokazovania. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uvedenom v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uvádzam, že vychádzajúc z obžaloby Okresnej prokuratúry Trnava, poukazujúc pritom na príslušné zákonné ustanovenia Trestného zákona a Trestného poriadku, mám jednoznačne za to, že Krajský súd v Trnave bez akýchkoľvek pochybností rozhodol zákonným spôsobom a na základe riadne zisteného skutkového stavu veci (na základe zákonne zabezpečených a vykonaných dôkazoch). Konanie odsúdeného R. E. vzhľadom na zistený a ustálený skutkový stav veci jednoznačne vykazovalo v súhrne všetky zákonné znaky skutkovej podstaty zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona. Rozhodnutie Krajského súdu v Trnave je založené na správnom právnom posúdení zisteného skutku, pričom Krajský súd v Trnave pri rozhodovaní a následnom ukladaní trestu odsúdenému R. E. správne uložil podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona za použitia § 47 ods. 2, § 37 písm. m) Trestného zákona nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov so zaradením do ÚVTOS so stredným stupňom strázenia, podľa § 76 ods. 2, § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad v trvaní 3 roky, podľa § 73 ods. 2 písm. a) Trestného zákona ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou, a taktiež podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona trest prepadnutia veci - mobilného telefónu zn. Samsung. Hoci dovolateľ svoje ďalšie dovolacie námietky formálne podriadil pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ním uvádzané dôvody v skutočnosti z materiálneho hľadiska predstavujú namietanie správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu. Takto formulované dovolacie dôvody nemôžu byť vecne preskúmané v dovolacom konaní, a to aj s poukazom na vyššie citované ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, časť vety za bodkočiarkou. Dovolanie teda v tejto časti nemá taký kvalitatívny obsah, ktorý by odôvodňoval potrebu reagovania na takto formulované námietky dovolateľa. Je pritom zrejmé, že sa jedná o námietky uvádzané aj v predchádzajúcom štádiu súdneho konania, s ktorými sa vo veci konajúce súdy náležite a presvedčivo vysporiadali. Zvážením všetkých aspektov konštatujem, že v danom trestnom konaní sa nevyskytli žiadne procesnoprávne ani hmotnoprávne pochybenia, ktoré by zakladali dôvody dovolania. Uvádzané dôvody dovolania v tomto prípade nie sú dané. S poukazom na uvedené skutočnosti je potrebné prijať záver, že neboli splnené dôvody ani dovolania v zmysle ustanovenia § 371 Trestného poriadku.

Navrhujem, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd, dovolanie odsúdeného R. E., nar. XX.XX.XXXX v Q., N. D., zastúpeného obhajcom JUDr. Andreou Čechovičovou, na neverejnom zasadnutí konanom podľa § 381 Trestného poriadku bez preskúmania veci podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Zároveň dávam do pozornosti, že v predmetnej trestnej veci môže byť daný dôvod na odmietnutie podaného dovolania taktiež z dôvodu podľa § 382 písm. a) Trestného poriadku".

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§

373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a dospel k záveru o zrejmom nenaplnení dôvodov dovolania.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku. V porovnaní s dôvodmi, ktoré zákonodarca kvalifikuje ako opodstatňujúce podanie odvolania v odvolacom konaní sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do právoplatnosti rozhodnutia (napadnutého dovolaním), ktorá je zásadnou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť je vlastnosťou rozhodnutia, ktorá v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Nezmeniteľnosť rozhodnutia znamená, že v rámci konania, v ktorom bolo vydané, nemožno o veci, ktorá bola jeho predmetom naďalej pokračovať, resp. ju nanovo prejednať. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktno obmedzené, aby sa potenciálne širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala pre konanie pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Preto sú pre dovolací súd podstatné vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení (príkladmo vid' § 34 a nasl., pokiaľ ide o obvineného, resp. § 44 a nasl. Trestného poriadku, čo sa týka obhajcu a pod.), ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva na obhajobu, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

Možno zovšeobecniť, že až takéto kvalifikované porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom môže byť dôvodom na konštatáciu porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pričom predmetné porušenie musí mať vzhľadom na vyššie uvádzané konkrétne okolnosti prípadu aj súčasne podstatný vplyv na výsledok konania - tzn. na rozhodnutie vo veci samej. Zásadným je v tomto smere záver, že právo na obhajobu v zmysle označeného dôvodu dovolania je potrebné

chápať ako nutné vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, resp. jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Obvinený R. E. v dovolaní namietol, že v čase od zadržania až do rozhodnutia o vzatí do väzby nemal obhajcu. K tomu najvyšší súd uvádza.

Menovanému bolo 25. októbra 2017 vznesené obvinenie pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona (sadzba 5 až 10 rokov) a v ten istý deň bol zadržaný a vypočutý ako obvinený. Súčasťou zápisnice o zadržaní i zápisnice o výsluchu obvineného bolo poučenie aj o možnosti zvoliť si obhajcu. Obhajcu si nezvolil. Následne 28. októbra 2017 bol vypočutý sudcom pre prípravné konanie, ktorý rozhodol o jeho vzatí do väzby a ihneď po tomto rozhodnutí mu bol ustanovený obhajca. Orgány činné v trestnom konaní i sudca pre prípravné konanie postupovali správne a v súlade so zákonom - už pri zadržaní bol obvinený poučený o práve zvoliť si obhajcu (čo neučinil a ani nepožiadaval o ustanovenie obhajcu z dôvodu nemajetnosti či iného dôvodu) a obhajca bol obvinenému ustanovený ihneď, ako vznikol dôvod povinnej obhajoby. Ten vznikol až jeho vzatím do väzby (§ 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku) nie skôr. Preto najvyšší súd nemohol prijať vyššie uvedený dovolací argument ako relevantný.

Pokiaľ obvinený namietol, že 25. októbra 2017 bola vypočutá poškodená a vyšetrovateľ ho na žiadosť poškodenej vylúčil z účasti na tomto úkone, najvyšší súd poznamenáva, že vyšetrovateľ mal dobrú snahu umožniť obvinenému účasť na úkone, ale nepostupoval celkom správne. V obdobných prípadoch je potrebné, aby vyšetrovateľ postupoval per analogiam podľa § 262 Trestného poriadku - môže síce vylúčiť obvineného z úkonu, ale zároveň musí analogicky postupovať podľa druhej vety tohto paragrafu „Po návrate do pojednávacej miestnosti musí byť obžalovaný oboznámený s obsahom výpovede svedka, môže sa o nej vyjadriť aj bez toho, aby sa so svedkom stretol a môže mu prostredníctvom predsedu senátu klásť aj otázky“. Keďže sa tak nestalo, ide o výpoveď svedkyne, ktorá postráda prvok kontradiktórnosti, a tak by ju nebolo možné použiť v konaní na preukazovanie viny obvinenému v prípade, ak by poškodená na hlavnom pojednávaní odmietla vypovedať a išlo by o jediný alebo rozhodujúci dôkaz. Svedkyňa - poškodená Ing. L. L. bola v prípravnom konaní opakovane vypočutá 10. januára 2018 už za účasti obhajcu, kde kompletne opísala priebeh skutkového deja, a tak isto bola vypočutá na hlavnom pojednávaní, kde vypovedala za prítomnosti obvineného i obhajcu, pričom bola kontradiktórne konfrontovaná so všetkými skutočnosťami, o ktorých vypovedala. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov vyplýva, že vina obvineného bola prioritne založená na výsluchu poškodenej z hlavného pojednávania a nie na jej výpovedi z 26. októbra 2017 (podobne rozsudok najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Tdo/13/2021, z 20. júla 2022) a na iných dôkazoch, a tak ani tento dovolací argument najvyšší súd neprijal.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného

postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere („solely or to a decisive extent“) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, (pozri Mariana Marinescu v. Rumunsko - rozsudok EŠLP z 2. februára 2010, Emen v. Turecko - rozsudok EŠLP z 26. januára 2010, Ván Mechelen a ďalší v. Holandsko - rozsudok EŠLP z 23. apríla 1997, Visser v. Holandsko - rozsudok EŠLP zo 14. februára 2002, Al-Khawaja a Tahery v. Spojené kráľovstvo - rozsudok EŠLP z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz, alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

K námietke obvineného o nezákonnosti „vykonanej“ rekognícii, najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že rekognícia v predmetnej veci, ktorá by slúžila ako dôkaz na preukazovanie viny obvineného E., nebola vykonaná.

K rekognícii je potrebné uviesť nasledovné. Podstatou rekognície je, aby opoznávaná osoba opätovne opoznala osobu, alebo vec, ktorú v minulosti vnímala svojimi zmyslami, a tak zistila totožnosť osoby, resp. veci dôležitej pre trestné konanie. Objektmi rekognície sú osoby a veci, je možné ňou identifikovať všetky objekty materiálneho sveta, pokiaľ je človek schopný ich zmyslovo vnímať, uchovať v pamäti, vybaviť si ich a porovnať svoju predstavu s objektmi, ktoré vníma pri rekognícii. O rekognícii sa spisuje zápisnica a priberie sa k nej nezúčastnená osoba. Rekognícia prebieha tak, že sa opoznávaná osoba vyzve, aby opoznávanú osobu alebo vec hodnoverne opísala a až následne ukáže opoznávanú osobu alebo vec medzi viacerými osobami podobného zovňajšku alebo vecami toho istého druhu. Je nevyhnutné zo strany vypočúvajúceho zabezpečiť, aby sa opoznávaná osoba s figurantami, opoznávanou osobou pre rekogníciu nestretla, nevidela ich.

Klasickú rekogníciu podľa § 126 Trestného poriadku nemožno stotožňovať s vyjadrením svedka pri konfrontácii - § 125 Trestného poriadku s obvineným, že túto osobu pozná ako páchatel'a a ani s vyjadrením svedka na hlavnom pojednávaní, že pri obhajcovi sediaci osoba je páchatel'. V opísaných prípadoch sa nejedná o rekogníciu obvineného v pravom slova zmysle, ale ide o tvrdenie svedka, ktoré je

súčasťou jeho výpovede podľa § 125, § 131, § 132, § 134, § 135, § 196, § 261, § 262 Trestného poriadku.

Najvyšší súd len stručne poznamenáva, že rozhodnutie o vine obvineného R. E. nebolo založené na žiadnej rekognícii, ktorej by bol účastný. Poškodená obvineného označila za páchatel' pri vzájomnej konfrontácii, a tak isto na hlavnom pojednávaní. Išlo o vyjadrenie poškodenej, ktoré súdy nižších stupňov posúdili ako vierohodné a dovolací súd nemôže spochybňovať ich závery v tomto smere, v prípade ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, čo sa nestalo. Preto najvyšší súd neprijal ani tento dovolací argument obvineného.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premĺčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod.

K dovolacej námietke obvineného spočívajúcej v tom, že odvolací súd zmenil oproti súdu prvého stupňa právnu kvalifikáciu napriek tomu, že nevykonal žiadne dôkazy, a preto nesprávne právne posúdil vec, možno poznamenať, že takýto argument nezodpovedá žiadnemu dovolaciemu dôvodu. Pokiaľ obvinený opakovane spochybňuje tvrdenia poškodenej, a tak argumentuje, že aj preto bol skutok nesprávne právne kvalifikovaný, najvyšší súd pripomína, že ako dovolací súd nemôže na podklade dovolania podaného obvineným posudzovať a prípadne inak hodnotiť dôkazy oproti súdom nižších stupňov. Takýto postup má doslova zakázaný - § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku. Znenie skutkovej vety v rozsudku krajského stupňa zodpovedá znakom skutkovej podstaty dokonaného

trestného činu podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, čo je pre dovolací súd záväzné zistenie, a preto najvyšší súd nezistil naplnenie ani dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Obvinený k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku neuviedol doslova nič, a tak najvyšší súd nemá možnosť reagovať na žiadne argumenty.

Najvyšší súd pripomína, že v zmysle § 385 Trestného poriadku v spojení s § 374 Trestného poriadku je viazaný obsahom podaného dovolania a v dovolaní špecifikovanými chybami, ktoré dovolateľ označí ako okolnosti, ktoré by mohli, či mali napĺňať niektorý z dovolacích dôvodov, pričom nemôže sám iniciatívne zisťovať, či „náhodou“ neexistujú aj iné okolnosti, ktoré by napĺňali niektorý z dovolacích dôvodov, a ani na takéto okolnosti (ak existujú) reagovať, pokiaľ ich sám dovolateľ neoznačí.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd nezistil vo veci obvineného R. E. naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto dovolanie menovaného odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.